

Služební poměr

Skutečnost, že příslušníkovi bezpečnostního sboru, který je osobou určenou k seznamování se s utajovanými informacemi, vypršela platnost osvědčení pro seznamování se s utajovanými informacemi, není sama o sobě důvodem pro jeho odvolání ze služebního místa podle § 25 odst. 1 písm. b) zákona č. [361/2003](#) Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, za předpokladu, že příslušník v zákonem stanovené lhůtě před uplynutím dosavadního osvědčení podal žádost o vydání nového osvědčení, avšak řízení o jeho vydání nebylo ve standardní lhůtě skončeno. Služební funkcionář v takovém případě musí vyčkat na skončení bezpečnostního řízení, neboť teprve až poté může být najisto postaveno, zda příslušník i nadále splňuje všechny podmínky pro seznamování se s informacemi s příslušným stupněm utajení a může setrvat na dosavadním služebním místě, v němž s nimi přichází do styku.

(Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29.06.2021, čj. 4 As 404/2020 - 54)

Nejvyšší správní soud rozhodl v právní věci žalobce: Mgr. V. K., zast. JUDr. R.O., advokátem, se sídlem B., proti žalovanému: policejní prezident, se sídlem P., o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ve věcech služebního poměru ze dne 4. 6. 2018, č. j. PPR-15976-5/ČJ-2018-990131, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. 11. 2020, č. j. 30 Ad 8/2018 -117, tak, že kasační stížnost se zamítá.

Z odůvodnění:

I. Shrnutí předcházejícího řízení

[1] Rozhodnutím ředitele Krajského ředitelství policie Zlínského kraje ve věcech služebního poměru ze dne 11. 4. 2018, č. j. ZLK-777/2018, byl žalobce podle § 25 odst. 1 písm. b) zákona č. [361/2003](#) Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o služebním poměru“), odvolán ze služebního místa vedoucího Územního odboru Zlín Krajského ředitelství policie Zlínského kraje. Současně byl žalobce podle § 25 odst. 5 zákona o služebním poměru převeden do personální pravomoci ředitele Ředitelství pro podporu výkonu služby Policejního prezidia České republiky, který provede ustanovení na služební místo. Důvodem odvolání žalobce ze služebního místa vedoucího územního odboru byl zánik platnosti osvědčení opravňujícího jej k seznamování se s informacemi stupně utajení Důvěrné (dále též „bezpečnostní prověrka“) ke dni 3. 3. 2018 a skutečnost, že byl osobou určenou ke styku s těmito utajovanými informacemi.

[2] Žalovaný rozhodnutím ve věcech služebního poměru ze dne 4. 6. 2018, č. j. PPR-15976-5/ČJ-2018-990131, podle § 190 odst. 8 zákona o služebním poměru zamítl odvolání a potvrdil uvedené rozhodnutí služebního funkcionáře prvního stupně. V odůvodnění rozhodnutí o odvolání žalovaný nepovažoval za relevantní, že se žalobce za celou dobu výkonu funkce vedoucího územního odboru neseznámil s informacemi stupně utajení Důvěrné. Smyslem tohoto řízení ve věcech služebního poměru totiž nebylo posoudit nezbytnost nutnosti předmětného stupně utajení pro služební místo zastávané žalobcem, neboť tato pravomoc náleží výhradně policejnímu prezidentovi. Podstatná byla pouze skutečnost, že žalobce byl osobou určenou ke styku s utajovanými informacemi a zanikla mu platnost bezpečnostní prověrky. Tím byly splněny obě podmínky stanovené v § 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru pro odvolání žalobce ze služebního místa vedoucího územního odboru a služební funkcionáři museli takto postupovat.

[3] Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 25. 11. 2020, č. j. 30 Ad 8/2018 -117, rozhodnutí o odvolání zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (výrok I.) a žalovanému uložil povinnost zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 23.570 Kč do třiceti dnů od právní moci rozsudku k rukám jeho zástupce (výrok II.).

[4] V odůvodnění tohoto rozsudku nejprve krajský soud nepřisvědčil námitkám žalobce o nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného, o neseznámení žalobce s doplněním spisového materiálu před vydáním rozhodnutí o odvolání a o neodůvodněnosti požadavku na osvědčení opravňující k seznamování se s informacemi stupně utajení Důvěrné na dané služební místo. Krajský soud však přisvědčil žalobní námitce, podle níž služební funkcionáři nesprávně vyložili § 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru, neboť za použití § 180 odst. 5 téhož zákona nepřerušili řízení o odvolání ze služebního místa a nevyčkali na vydání rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu o žádosti žalobce o vydání (prodloužení) bezpečnostní prověrky, která byla podána před zánikem platnosti dosavadního osvědčení. V této věci vedené před Národním bezpečnostním úřadem totiž probíhalo řízení o předběžné otázce, kterou služební funkcionáři nebyli oprávněni sami posoudit.

[5] Tento závěr odůvodnil krajský soud tím, že žalobce podal žádost o vydání nového osvědčení pro stupeň utajení Důvěrné více než pět měsíců před uplynutím platnosti dosavadní bezpečnostní prověrky. Učinil tak v souladu s ustanovením § 94 odst. 4 písm. a) zákona č. [412/2005](#) Sb., o ochraně utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně utajovaných informací“), které za účelem nepřerušovaného přístupu k těmto utajovaným informacím stanoví minimální tříměsíční lhůtu pro podání žádosti o vydání nové bezpečnostní prověrky před uplynutím předchozího osvědčení. Pokud by Národní bezpečnostní úřad rozhodl o takové žádosti ve standardní dvouměsíční lhůtě zakotvené v § 117 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně utajovaných informací (která však může být přiměřeně prodlužována), navazovala by platnost nového osvědčení na předchozí osvědčení a nedošlo by k přerušování oprávnění žalobce k přístupu k utajovaným informacím. V dané věci však Národní bezpečnostní úřad využil postupu podle § 107 odst. 5 zákona o ochraně utajovaných informací a učinil ve věci další šetření zpravodajské služby, které vedlo k prodloužení řízení o vydání nové bezpečnostní prověrky. Žalobce sice udělal k tomuto postupu souhlas, nicméně pokud by tak neučinil, řízení by bylo podle § 117 odst. 8 zákona o ochraně utajovaných informací zastaveno. Tuto skutečnost mu proto nelze přičítat k tíži. Pokud tedy žalobce požádal o novou bezpečnostní prověrku s více než pětíměsíčním předstihem, mohl oprávněně očekávat, že o ní bude rozhodnuto do skončení platnosti předchozího osvědčení a nedojde k přerušování jeho oprávnění seznamovat se s utajovanými informacemi pro stupeň utajení Důvěrné. Naopak vydání příslušného osvědčení až zhruba po deseti měsících od podání žádosti nemohl předpokládat, když délka řízení před Národním bezpečnostním úřadem byla ovlivněna okolnostmi nezávislými na jeho vůli.

[6] Dále krajský soud poukázal na odlišnost posuzované věci od případu posuzovaného v předchozím rozsudku Krajského soudu v Brně sp. zn. 30 Ad 3/2015, v němž byl vysloven závěr o nemožnosti vyčkávat při rozhodování o odvolání ze služebního místa podle § 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru na rozhodnutí o nové bezpečnostní prověrce. V citovaném rozsudku totiž byla řešena situace, kdy bylo příslušníku bezpečnostních sborů vydáno nové osvědčení v průběhu odvolacího řízení o jeho odvolání ze služebního místa, což mělo být podle závěru soudu zohledněno. V nyní posuzované věci však byla žalobci nová bezpečnostní prověrka vydána více než měsíc po skončení odvolacího řízení. Nosné závěry uvedeného rozsudku tak nejsou na danou věc aplikovatelné, neboť se týkaly zásady jednotnosti správního řízení a nutnosti zohlednění skutečností, k nimž došlo v odvolacím řízení.

[7] Krajský soud nepřisvědčil ani argumentaci žalovaného, že ustanovení § 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru mu ukládá neprodleně rozhodnout o odvolání příslušníka ze služebního místa po skončení platnosti příslušného osvědčení. V době od 3. 3. 2018 do vydání prvoinstančního rozhodnutí

ze dne 11. 4. 2018 byl totiž žalobce stále vedoucím územního odboru, i když již nebyl držitelem bezpečnostní prověrky. Přitom ve vztahu k příslušnému služebnímu místu nebylo v minulosti běžné seznamování s utajovanými informacemi pro stupeň utajení Důvěrné. Navíc zmíněný přechodný stav bylo možné dočasně řešit například pověřením jiného příslušníka s příslušným typem bezpečnostní prověrky k seznamování se s utajovanými skutečnostmi.

[8] Obdobná situace by podle krajského soudu nastala i v případě, kdyby na dané služební místo byl vybrán jiný služební funkcionář bez příslušného osvědčení do doby, než by jej získal. Proto dočasným způsobem služební funkcionář mohl řešit i situaci, kdy žalobce požádal o novou bezpečnostní prověrku s přiměřeným předstihem přesahujícím zákonem vyžadovanou lhůtu, avšak vlivem událostí na jeho vůli nezávislých nebylo do skončení doby platnosti jeho stávajícího osvědčení o žádosti rozhodnuto. V tomto případě bylo nutné za užití § 180 odst. 5 věty čtvrté zákona o služebním poměru přerušit řízení o odvolání ze služebního místa a vyčkat na rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu, neboť řízení před ním představovalo předběžnou otázku pro rozhodnutí ve věci služebního poměru. Až rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu totiž definitivně vyřešilo, zda žalobci bude vydáno nové osvědčení pro příslušný stupeň utajení, či nikoliv. V uvedeném případě přitom muselo právo žalobce na výkon svého povolání na dosavadním služebním místě převážit nad možnými komplikacemi vzniklými služebnímu funkcionáři v důsledku tohoto dočasného stavu.

II. Obsah kasační stížnosti, vyjádření žalobce a repliky žalovaného

[9] Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalovaný (dále jen „stěžovatel“) včasnou blanketní kasační stížnost z důvodů uvedených v ustanoveních § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. [150/2002](#) Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[10] V jejím doplnění učiněném v měsíční lhůtě stanovené ve výzvě soudu stěžovatel namítl nesprávnost závěru krajského soudu, že řízení o udělení nové bezpečnostní prověrky bylo řízením o předběžné otázce. Povinností služebnímu funkcionáře bylo totiž žalobce ze služebního místa odvolat v okamžiku, kdy vypršela dosavadní platnost jeho bezpečnostní prověrky, neboť tehdy pozbyl oprávnění seznamovat se s utajovanými skutečnostmi a přestal splňovat požadavky stanovené pro jím zastávané služební místo. Otázka, zda žalobce následně prověrku získá, tak byla v projednávané věci irelevantní, neboť přestal být způsobilý k výkonu jím zastávaného služebního místa již okamžikem zániku platnosti bezpečnostní prověrky. Zákon o služebním poměru přitom v tomto směru nedává služebnímu funkcionáři žádný prostor k uvážení.

[11] Dále stěžovatel namítl, že se krajský soud řádně nevypořádal s jeho odkazem na rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 21. 9. 2017, č. j. 30 Ad 3/2015 -161, který ve skutkově obdobné věci dospěl k opačnému závěru, tedy že zákon o služebním poměru nedává služebnímu funkcionáři možnost vyčkat s odvoláním ze služebního místa do doby, než Národní bezpečnostní úřad rozhodne o žádosti o prodloužení platnosti bezpečnostní prověrky.

[12] Krajský soud rovněž podle stěžovatele v napadeném rozsudku nevyslovil závazný právní názor, jímž by se měl odvolací služební funkcionář řídit v následném řízení. Ze skutečnosti, že krajský soud nezrušil i prvoinstanční rozhodnutí přitom vyplývá, že jeho zrušení není namístě. S ohledem na okolnosti věci a závěry napadeného rozsudku pak není zřejmé, jak si krajský soud představuje další průběh řízení. Z tohoto důvodu považuje stěžovatel napadený rozsudek za nepřezkoumatelný.

[13] Stěžovatel rovněž zpochybnil výši náhrady nákladů žalobního řízení, kterou krajský soud žalobci přiznal. Ten totiž ve své replice neuvedl žádnou relevantní argumentaci, nýbrž pouze setrval na svých žalobních tvrzeních. Podání repliky tak bylo vedeno jen snahou o cílené navýšení nákladů řízení. Stěžovatel rovněž zpochybnil postup krajského soudu, který konal jednání ve věci dříve, než obdržel vyjádření Národního bezpečnostního úřadu. Tento postup vedl k nutnosti jednání odročit,

což se rovněž negativně projevilo na výši nákladů žalobního řízení.

[14] S ohledem na tyto skutečnosti stěžovatel navrhl zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení.

[15] Žalobce se ve svém vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil se závěry krajského soudu a uvedl, že důvodem podání kasační stížnosti není ani tak nesouhlas s právním názorem krajského soudu, nýbrž snaha obhájit nesprávný postup stěžovatele, a vyhnout se tak případné regresní náhradě za způsobenou škodu. Stěžovatel měl přitom několik zákonných způsobů, jak věc vyřešit bez jeho odvolání ze služebního místa. Žalobce rovněž poukázal na to, že stěžovatel jej ponechal až do jeho odvolání vykonávat dosavadní funkci i přesto, že již neměl platnou bezpečnostní prověrku. S ohledem na tyto skutečnosti navrhl žalobce zamítnutí kasační stížnosti.

[16] K vyjádření žalobce zaslal stěžovatel repliku. V ní uvedl, že pokud žalobce pozbyl oprávnění seznamovat se s utajovanými informacemi stupně utajení Důvěrné, nemohl již zastávat funkci vedoucího územního odboru, neboť nesplňoval veškeré kvalifikační předpoklady pro výkon služby na tomto služebním místě. Ze zákona o služebním poměru přitom nevyplývá možnost dočasně pověřit jiného příslušníka bezpečnostního sboru k seznamování se s utajovanými informacemi namísto toho, který toto oprávnění pozbyl. Podle § 39 odst. 1 zákona o služebním poměru lze totiž příslušníka pověřit zastupováním na jiném služebním místě se stanovenou stejnou nebo vyšší služební hodností jen v případech nepřítomnosti příslušníka, který je na toto služební místo ustanoven, a probíhajícího výběrového řízení na neobsazené služební místo. Taková situace však v posuzované věci nenastala, a proto nelze vytýkat služebním funkcionářům, že žalobce odvolali z předmětného služebního místa, neboť podle platné právní úpravy nemohli postupovat jinak.

III. Posouzení kasační stížnosti

[17] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Přitom neshledal vady uvedené v § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Stěžovatel v kasační stížnosti označil důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[18] Podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

[19] Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. kasační stížnost lze podat pouze z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

[20] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval kasační námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku. Její důvodnost by totiž sama o sobě postačovala k zrušení rozsudku krajského soudu bez nutnosti posouzení jeho zákonnosti. Nepřezkoumatelná pro nedostatek důvodů jsou zejména taková rozhodnutí, u nichž není z odůvodnění zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při hodnocení skutkových i právních otázek a jakým způsobem se vyrovnal s argumenty účastníků řízení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 -52) nebo v nichž zcela opomenul vypořádat některou z námitek uplatněných v žalobě (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 -73, či rozsudek ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 27/2004 -74).

[21] Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku stěžovatel spatřoval v tom, že v něm krajský soud nevyslovil závazný právní názor, jímž by se služební funkcionář mohl řídit v následném řízení.

Krajský soud totiž v rozsudku konstatoval nezákonnost stěžovatelova rozhodnutí a věc mu vrátil k dalšímu řízení, však zároveň nepřistoupil k zrušení prvoinstančního rozhodnutí. Z toho stěžovatel dovozuje, že v následném řízení by nemělo dojít ke zrušení prvoinstančního rozhodnutí, jinak by tak krajský soud učinil sám. Podle stěžovatele však jiný výrok, a to změna rozhodnutí či zamítnutí odvolání, nemůže naplnit požadavky krajského soudu.

[22] S touto námitkou se Nejvyšší správní soud neztotožnil. Krajský soud shledal nezákonnost postupu obou služebních funkcionářů v tom, že v řízení o odvolání z dosavadního služebního místa nevyčkali na rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu o žádosti žalobce o novou bezpečnostní prověrku, která byla podána před uplynutím doby platnosti předchozího osvědčení. Skutečnost, že krajský soud zrušil pouze rozhodnutí stěžovatele, nelze vykládat tak, že by prvoinstanční rozhodnutí nemělo být zrušeno v novém odvolacím řízení. Uvedené pochybení totiž v intencích zrušujícího rozsudku krajského soudu mohl žalovaný napravit přerušením předchozího odvolacího řízení do doby vydání rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu, které měl v odvolacím řízení zohlednit. Jelikož nová bezpečnostní prověrka byla žalobci udělena po vydání žalobou napadeného rozhodnutí, musí žalovaný na základě závazného právního názoru krajského soudu z této skutečnosti vycházet při vydání nového rozhodnutí o odvolání.

[23] Stěžovatel dále napadl způsob, jakým se krajský soud vypořádal s existencí rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 9. 2017, č. j. 30 Ad 3/2015 -161. V tomto rozsudku krajský soud posuzoval obdobný případ příslušníka odvolaného ze služebního místa z důvodu, že mu platnost bezpečnostní prověrky vypršela dříve, než Národní bezpečnostní úřad rozhodl o jeho včasné nové žádosti. Na rozdíl od nyní projednávané věci mu však Národní bezpečnostní úřad bezpečnostní prověrku udělil ještě v průběhu odvolacího řízení. Stěžovatel se dovolává zejména pasáže citovaného rozsudku, v níž krajský soud uvedl, že ustanovení § 25 odst. 1 písm. b) „nedává služebnímu funkcionáři žádný prostor pro uvážení či případné vyčkávání s odvoláním příslušníka z dosavadního místa do doby, než bude o prověrce rozhodnuto.“ V tomto judikátu však otázka obligatornosti postupu podle § 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru nebyla významná pro posouzení věci a krajský soud se k ní vyjádřil jen okrajově a bez bližšího odůvodnění. Za použití přesvědčivé argumentace však krajský soud v nyní posuzovaném případě vysvětlil, proč shledal potřebu se od tohoto názoru odchýlit.

[24] Lze shrnout, že rozsudek krajského soudu obsahuje rozhodné důvody pro v něm učiněné závěry, v dostatečném rozsahu se vypořádává se všemi rozhodnými skutečnostmi i žalobními námitkami, a proto ho nelze považovat za nepřezkoumatelný. Důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. tak nebyl naplněn.

[25] Proto se Nejvyšší správní soud mohl k stěžejní kasační námitce zabývat tím, zda služební funkcionáři byli povinni přerušit řízení o odvolání žalobce ze služebního místa vedoucího územního odboru do vydání rozhodnutí Národního bezpečnostního úřadu o žalobcově žádosti o udělení nového osvědčení pro stupeň utajení Důvěrné, která byla podána dne 22. 9. 2017, tedy více než pět měsíců před skončením doby platnosti předchozího osvědčení, které nastalo dne 3. 3. 2018.

[26] Podle § 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru, příslušník je odvolán z dosavadního služebního místa, jestliže zanikla platnost jeho osvědčení, jeli osobou určenou ke styku s utajovanými informacemi.

[27] Podle § 180 odst. 5 zákona o služebním poměru, vyskytne-li se v řízení otázka, o které již bylo pravomocně rozhodnuto příslušným orgánem, je služební funkcionář rozhodnutím vázán. Jestliže vydání rozhodnutí závisí na řešení otázky, která nepřísluší služebnímu funkcionáři rozhodnout a která dosud nebyla pravomocně vyřešena, služební funkcionář může dát příslušnému orgánu podnět k zahájení řízení o dané otázce nebo si o ní může učinit úsudek. Služební funkcionář si nemůže učinit úsudek o osobním stavu příslušníka a o tom, zda byl spáchán trestný čin a kdo za něj odpovídá.

Probíhá-li před příslušným orgánem řízení o předběžné otázce, vyčká služební funkcionář jeho výsledku.

[28] Podle § 56 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně utajovaných informací, platnost osvědčení fyzické osoby nebo osvědčení podnikatele zaniká uplynutím doby jeho platnosti.

[29] Podle § 94 odst. 4 písm. a) zákona o ochraně utajovaných informací, má-li mít fyzická osoba přístup k utajované informaci i bezprostředně po uplynutí doby platnosti jejího dosavadního osvědčení fyzické osoby, je povinna písemně požádat Úřad o vydání nového osvědčení fyzické osoby, a to před uplynutím doby platnosti dosavadního osvědčení fyzické osoby ve lhůtě nejméně 3 měsíců u osvědčení fyzické osoby pro stupeň utajení Důvěrné.

[30] Podle stěžovatelovy argumentace zákon o služebním poměru nedává žádný prostor k úvaze, nýbrž jej obligatorně zavazuje k odvolání příslušníka, jemuž zanikla platnost bezpečnostní prověrky, a to bez ohledu na to, zda probíhá řízení o vydání nového osvědčení o oprávnění k přístupu k utajovaným informacím. Tento stěžovatelův názor se na první pohled jeví jako logický a přesvědčivý důsledek jazykového výkladu § 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru ve spojení s § 56 odst. 1 písm. a) zákona o ochraně utajovaných informací.

[31] Podle judikatury Ústavního soudu však jazykový výklad představuje prvotní přiblížení se k aplikované právní normě a je pouze východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu, k čemuž slouží i řada dalších interpretačních metod, jako například logický a systematický výklad. Právní norma se tak vždy nemusí krýt s tím, jak je vyjádřena v textu zákona, a to ani v takovém případě, kdy se jeho dikce jeví jako jednoznačná a určitá. Soud tedy není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případě, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jež mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 2. 2011, sp. zn. I. ÚS 2920/09, či ze dne 10. 8. 2006, sp. zn. I. ÚS 138/06.) Krajský soud tedy postupoval správně, pokud se nespokojil s jazykovým výkladem ustanovení § 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru, nýbrž přistoupil i ke zkoumání jeho smyslu, účelu a souvislostí s dalšími ustanoveními zákona o služebním poměru, zákona o ochraně utajovaných informací i ústavními principy.

[32] Smyslem odvolání příslušníka z dosavadního služebního místa postupem podle § 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru je nepochybně především zájem bezpečnostního sboru na tom, aby příslušné služební místo, do jehož náplně náleží i styk s utajovanými informacemi, nebylo obsazeno příslušníkem, u něhož nejsou splněny zákonné podmínky pro udělení či další trvání platnosti bezpečnostní prověrky, a to především z hlediska jeho osobnostní a bezpečnostní nezpůsobilosti (srov. § 12 až 14 zákona o ochraně utajovaných informací). Záměrem ustanovení § 94 odst. 4 písm. a) zákona o ochraně utajovaných informací je pak nepochybně umožnit nepřerušovaný přístup k utajovaným informacím nastavením délky lhůt pro podání žádosti a její vyřízení tak, aby poskytly dostatečný časový prostor k provedení příslušného bezpečnostního řízení a k vydání nového osvědčení na příslušný stupeň utajení ještě před uplynutím doby platnosti předchozího osvědčení. Proto případné prodloužení bezpečnostního řízení nad zákonnou standardní dobu nemůže jít k tíži příslušníka, který zastává služební místo vyžadující styk s utajovanými informacemi. Za této situace musí služební funkcionář vyčkat na skončení řízení o udělení nové bezpečnostní prověrky, neboť teprve až poté může být na jisto postaveno, zda příslušník i nadále splňuje všechny podmínky stanovené v zákoně o ochraně utajovaných informací pro seznamování se s informacemi s příslušným stupněm utajení a může setrvat na dosavadním služebním místě, v němž s nimi přichází do styku. Teprve až rozhodnutí o nevydání nové bezpečnostní prověrky po uplynutí doby platnosti dosavadní bezpečnostní prověrky představuje důvod pro odvolání příslušníka z dosavadního služebního místa za užití § 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru.

[33] Takové rozhodnutí služebního funkcionáře učiněné po uplynutí doby platnosti předchozího osvědčení a před skončením řízení o vydání navazujícího nového osvědčení, však představuje porušení práva příslušníka na svobodný výkon povolání zaručeného v čl. 26 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), které sice připouští možnost zákonného omezení tohoto práva, nicméně podle čl. 4 odst. 4 Listiny při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena. Zásah do uvedeného ústavního práva tedy není možné odůvodnit pouze mechanickým výkladem § 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru, nýbrž je nutné jej vykládat způsobem, který je k tomuto právu maximálně šetrný při současném naplnění legitimního cíle, který toto omezení sleduje.

[34] Je přitom nutné znovu připomenout, že cílem, který má toto ustanovení zajistit, je, aby se s utajovanými informacemi seznamovaly jen spolehlivé osoby, u nichž nehrozí, že je vyrazí či zneužijí. Proto nelze ztotožňovat případy osob, kterým dosud bezpečnostní prověrka nebyla udělena či jim dokonce byla odejmuta, s žalobcem, jemuž v dané věci jen skončila doba platnosti předchozí bezpečnostní prověrky dříve, než Národní bezpečnostní úřad rozhodl o vydání bezpečnostní prověrky nové. Uplynutí platnosti příslušného osvědčení přitom nelze ztotožňovat se zjištěním osobnosti či bezpečnostní nespolehlivosti žalobce. Byť nelze nic namítat proti postupu služebního funkcionáře, který chtěl zajistit, aby se žalobce do případného vydání nové bezpečnostní prověrky nemohl seznamovat s utajovanými informacemi, nelze se již ztotožnit se způsobem, jakým tak učinil. Nic totiž nebránilo, aby po relativně krátkou dobu vedení řízení o udělení nové bezpečnostní prověrky žalobci byli s utajovanými skutečnostmi seznamováni jiní příslušníci územního odboru, kteří byli držiteli příslušného typu osvědčení, jako například zástupce vedoucího územního odboru, jenž podle systemizace musel být také držitelem příslušné bezpečnostní prověrky. Takto nebylo možné postupovat podle § 39 odst. 1 zákona o služebním poměru, který upravuje zastupování příslušníka na jiném služebním místě se stejnou nebo vyšší služební hodností jen v případech nepřítomnosti příslušníka nebo konání výběrového řízení na neobsazené služební místo, jak správně uvádí stěžovatel. Nicméně v případě nutnosti styku s utajovanými informacemi mohl být ad hoc k tomuto úkonu pověřen jiný oprávněný příslušník. Navíc podle žalobcova tvrzení, které služební funkcionáři ve svých rozhodnutích ani v řízení před správními soudy nezpochybnili, v minulosti nedocházelo na předmětném služebním místě k častému styku s utajovanými skutečnostmi.

[35] Za této situace služebnímu funkcionáři prvního stupně nic nebránilo, aby vyčkal na výsledek bezpečnostního řízení a teprve až v případě, kdy by žalobci nebyla nová bezpečnostní prověrka udělena, zahájil řízení o jeho odvolání z dosavadního služebního místa vedoucího územního odboru. V tomto směru tedy Nejvyšší správní soud částečně koriguje závěr krajského soudu, že měl služební funkcionář řízení ve věci služebního poměru přerušit za použití § 180 odst. 5 zákona o služebním poměru, neboť řízení vedené před Národním bezpečnostním úřadem představovalo řízení o předběžné otázce. Platnost dosavadního osvědčení o oprávnění seznamovat se s utajovanými informacemi se stupněm utajení Důvěrné totiž žalobci zanikla uplynutím doby, na kterou bylo vydáno, na čemž nemohl nic změnit výsledek řízení o udělení nové bezpečnostní prověrky. Ta však byla žalobci nakonec udělena dne 27. 7. 2018, jak vyplývá z přípisu Národního bezpečnostního úřadu č. j. 68686/2018-NBÚ/9. Za této situace nebyly dány důvody pro vedení řízení ve věci služebního poměru, a proto ani nepřicházelo v úvahu jeho přerušování s odkazem na § 180 odst. 5 zákona o služebním poměru.

[36] I přes tuto dílčí nesprávnost v argumentaci krajského soudu však plně ob stojí jeho závěr o tom, že v posuzované věci nebyly splněny podmínky pro odvolání žalobce z dosavadního služebního místa podle § 25 odst. 1 písm. b) zákona o služebním poměru, neboť z uvedených důvodů toto ustanovení nebylo možné s ohledem na jeho účel, smysl a vztah k dalším zákonným ustanovením i ústavním principům použít.

[37] Stěžovatel rovněž zpochybnil správnost výroku krajského soudu o nákladech řízení. Zejména poukázal na podání repliky k jeho vyjádření, kterou považoval za účelové navyšování nákladů řízení. Z obsahu repliky je však zřejmé, že se nejedná o pouhé zopakování žalobní argumentace, nýbrž o věcnou polemiku s názory, které stěžovatel uvedl ve svém vyjádření k žalobě. Stručnost shrnutí repliky krajským soudem je pak spíše důsledkem jeho úspornosti při vyhotovení odůvodnění rozsudku a toho, že se v ní žalobce vyjadřoval k otázkám, které nebyly pro účely rozhodování příliš podstatné. I přesto je však nutné považovat podání repliky za důvodně vynaložený úkon právní služby, neboť jeho účelem bylo nepochybně přispět k dosažení úspěchu žalobce ve věci. V důsledku postupu krajského soudu, který nařídil jednání dříve, než měl k dispozici vyjádření Národního bezpečnostního úřadu, žalobci skutečně objektivně vznikly další náklady řízení. Nicméně i ty je nutné považovat za účelně vynaložené, a proto nebyl důvod k jejich nepřiznání krajským soudem. Kasační námitce o nesprávnosti výroku napadeného rozsudku o nákladech žalobního řízení tak nelze přisvědčit.

[38] Lze tedy shrnout, že krajský soud posoudil uvedené právní otázky správně, a proto nebyl naplněn ani důvod kasační stížnosti uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

IV. Závěr a náklady řízení

[39] S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Cenové rozhodnutí rozporné se zákonem](#)
- [Konkordátní smlouva se Svatým stolcem](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Práva dětí](#)
- [Určitost sankcionované povinnosti](#)
- [Zemědělská půda \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)